

dne za vsako léto posebej tarifa postaviti, ktera tarifa se določi potem, kolikor so 3 četertinke (3 firteljci) funta govejiga mesa o preteklim létu veljale; to plačilo plača cesar za vojake, ki niso oficirji.

§. 32. Za štaló, luč v štali, steljo in rabo potrebniga štalniga orodja se za 1 konja plača noč in dan ali le za noč 1 krajc. in pol. Če se namesto slame za steljo le listje ali kakošna druga nastelja da, se plača za to le 1 krajc. — Gnoj ostane tistimu, ki je štaló dal.

§. 34. Plačilo za staniša in živež in za steljo pri konjih se bo odrajtalo županu ali za to postavljenimu nastanovavcu (kvartirmajstru) berž po odhodu vojakov, ako so le nekatere dni ondi bili; če pa več časa tam bivajo, se plačuje nastanina pravilama vsacih 5 dni.

§. 35. Ako se kje taborišče (logar) za vajo vojakov napravi, naj se zvesto na to gleda, da se zato tak čas izvoli, da polje nikakoršne škode ne terpi; sicer mora škodo ali ovéro nove posetve cesarska kasa povrniti; gnoj na taboriščih ostane posestniku.

§. 36. 37. in 38. določijo stanisa, ki pri dalje terpečim stanovanju vojakam gréjo.

§. 39. Ako se vojak, ki ni oficir, v kakošno hišo za dalje časa vkvartira, mu gré le čedna postelja, kakoršna je v hiši, in pa svečava in kurjava, — živeža pa pri takim dalje terpečim vstanovanju (po §. 40) ne more terjati, ampak le oginj in kuhinske posode, kakor jih družina ima. Županije pa in oskerbivne gosposke pa imajo skrbeti, da tudi vojaki dober živež za dober kup dobíjo.

§. 43. 14 dni pred pretekam enih kvater se mora županu napovedati, koliko prostora se bo druge kvatre za vojake in konje potrebovalo; česar se v drugih kvatrih ne bo potrebovalo, se tudi ne bo plačalo.

§. 44. Vse za vojake terjane in od županije tudi oskerbljene staniša se morajo za ene kvatre plačati, akoravno so ali vse ali deloma prazne stale; vunder jih zna vojaško oskerbníštvo za tisti plačani čas komu drugimu v najém dati.

§. 45. Ako se tiste kvatre več prostora potrebuje, naj si vojaki s že najeti staniši pomagajo. — ako pa to ni mogoče, naj se tisti vojaki tako vkvartirajo, kakor da bi bili le memo gredoči.

§. 46. Pri dalje terpečim nastánjenju odrajta cesarska kasa plačilo županí po vsacih 10 lét prerajtani in v tistim kraju navadni najemšini oficirskih stanovanj, kancelij i. t. d.

§. 47. Dokler se pa ta povračilna cena ne določi, naj se v županijah tistih deželá, kjer je že za vojaške stanovanja najemšina v navadi, po ti ravná; kjer pa dosihmal taka znana ni, naj se povračílo določi.

§. 48. Za dalje terpeče nastánjenje vojakov v županijsko kosarno ali za to najeto poslopje, poverne cesarska kasa za eniga vojaka na dan 1 krajc. in pol, — za konja s štalno svečavo in orodjem pa 1 krajc.

§. 49. Za dalje terpeče nastánjenje vojakov v druge hiše plača cesarska kasa na noč in dan 1 krajc. in ravno toliko za eniga konja. —

Ti so važniši paragrafi nove postave za nastanovanje vojakov, dane 15. maja tega léta.

Domače umetnosti.

Domača umetnija. Naj potrebníši opravilo naše umetnije je, da se dela učenih domačih ljudi razsvetlujejo in pravično razsodujejo. Napačno je, ako se vse domače samomogočno zaničuje ali nevedoma za čudež proglasuje.

Ob kratkim čem danes opomniti g. Puharjevih svetlotiskov, ki so šli tudi v veličansko razstavo v London. Čim se naznačuje njegov pokrok u Da-

guerskim svetlotisku? Glavna prednost je, da Puharjeve podobe stojé v prirodni legi, (in der natürlichen Lage), kar se pri dosadanjih drugih ni doseglo. Kje je tega vzrok? Vzrok je jedini, da je podobílo (podobonosíč) prozračno (skoživídnó), da se radi zavolj tega podoba nasprotné lege s promenenjem stekla na drugo stran v prirodno lego promení.

Vitezl. Radonievíč.

Razposeljenje prvih ljudi v slavjanskim obziru *).

Če raj ali paradiž, kamor je bil Bog prva človeka vstvaril, ni ob splošnim potopu pod vodo ostal, in če ni po potopu mokro suho, in kar je bilo pred suhi-ga mokro postalo, kakor so hotli nekteri dokazati, tako si je misliti, da sta bila Kašimir pod Himalajskimi ali Zimskimi gorami, ali pa otok Ceylan Seljan, Laka ali tudi Lanka imenovan, ki je imel nekda j imé Taprobane ali Salike, ravno tako zraven Indije, tisti srečni kraj. Nekteri mislijo, da sveto pismo pod imenom Ophir ta otok ume, in da je bil to tisti preblagi kraj, od kodar je dal Salomon neizrečeno veliko draginj za Jeruzalemski tempelj voziti. Vender se nekterim verjetniši zdi, da je Ophir sama India.

Kar tiče raj, naj bo, da je bil v enim ali drugim kraji, saj je bil ob potopu vés človeški rod končan zunaj Noetove družine, to je, zunaj osmih oseb. Na Noeta se nam ozirati ostane, kot na očaka vsiga poznejšiga človeštva. V tej reči se pa deržimo, kar nam častitljivi P. Placid Javornik iz svetiga pisma razlaga.

Noetova barka je bila ostala na hribu Ararat, ali kakor sv. Jeronim razlaga, na hribu Tabor v Armenii na Mesopotamski meji, od koder se je vidila velika planjava Ararat. Ime Ararat izvira is hebrejske besede Har (po slavjansko hara, hora, gora), ktera dvakrat zapisana Harhar (Ararat) silno visoke gore, kterih je tudi več skupaj, pomeni. Ko je Noe s svojo družino iz barke prišel, je zapustil unkraj Tigrida, kar sveto pismo jutrovo imenuje, in se je v Mesopotamijo, v nižji kraje podal, kjer je skoz 350 lét živel.

Okoli leta 290 po potopu so bili začeli babilonski turn zidati v sinearski deželi. Kacih 400 ali 500 lét po potopu je bil Bog per zidani babilonskiga turna besedo zmešal, in tako na znanje dal, da naj se nekteri po daljnih deželah razposelijo, namest vsi v prvih krajih skupej živeti. Po hebrejskim spisu svetiga pisma se je zmeda jezikov zgodila po Noetovi smerti; po spričevanji Septuaginte in Samaritanov se je bila pa že pred Noetovo smertjo zgodila. Do tistih časov so se bili Noetovi mlajši močno pomnožili, zraven so pa njegovi sinovi in unuci po kacih tri sto, nekteri blizo do pet sto lét živeli. Po potopu jim je blizo kraj nekda j srečniga raja, kakor tudi poznejše Adamovo stanovanje na misel hodilo, da so od Ararata proti Indii se najbolj pomikali. Pa per dolgim življenji in silnim pomnoženji so jim ob času zmede jezika vse te dežele bile začele pretesne hoditi, in tako so bili tudi permorani si v druge dežele pomagati.

(Dalje sledi.)

Še en dopis g. Pirca iz Amerike.

„Novice“ v Ameriki so spomnile našiga častitiga rojaka g. misionarja Pirca več njegovih starih prijatlov na Krajnském, od kterih je v njih bral. Na to je on tudi svojimu ljubljenimu prijatlu g. fajmoštru Kuraltu v Mengšu unidan pisal, in g. fajmošter so nam ta dopis

*) Po prijaznim dovoljenju slavniga gosp. pisatelja iz rokopisa: »Stari sled slavjanstva iz slovenskiga ozira — spisal Matevž Ravnikar, podamo ta sostavk. Vred.

prijazno za natis v „Novice“ poda, v katerim veliko lepih novih reči beremo. — Potem ko g. Pirc svoje serčne veselje g. fajmoštru nad tem razodene, da je on za predsednika Kamniške kmetijske podružnice izvoljen in tako na pravim mestu, zraven službe svete cerkve tudi scer svoji domovini mnogo koristen biti, pozdravi g. fajmoštra Arko-ta in vse odbornike imenovane podružnice, veseliga serca nadjajoči se, da taki možje bojo v prid kmetijskim napredku vse storili, kar koli je v njih moči in domovini v dobiček, zlasti pa jim priporoča sadjorejo, ki mu je na Krajskim toliko pri sercu bila. „Spravite mojiga vertnarja v vsako šolo in v vsako hišo — pravi za Krajsko sadjorejo nepozabljivi g. Pirc — napravite vertni raj v moji rojstni okolici, da se bo, čeravno ne moje oči, vunder moj duh nad obilnimi pridelki razveseloval, po vašim blagim prizadevanju osnovanimi. Tudi scer v kmetijstvu in obertnijstvu ne kerpajte (flikajte) stare suknje — vse naj dobí novo oblačilo.“

„Pošilajte poslance ali saj oglede v ptuje dežele. Naj gredé povsod smetano posnemajo in jo domú prinesó. Nikar se ne čudite, ako Vam svetjem: zvedeniga družbiniga uda celó v novi svét — Ameriko — poslati. Tukaj bo veliko noviga in koristniga vidil. Vidil bo razun mnogih novih plugov mašino z vprego čveterih kónj, ktera z deseterimi plugi ob enim in silno naglo orje, seje in brani; — vidil bo drugo mašino z 1 konjem in 1 delavcam, ktera pred konjem žito kosí, zadej pa že mlati, čisti in na koncu njive za prodaj pripravljeno žito v žaklje ali sode spravlja. Vidil bo mnogo noviga kmetijskiga orodja, pa tudi noviga koristniga orodja za mnoge rokodelstva. Tù bo vidil umetno mašino slamo rezati, tam železno mašino žito mléti, s ktero en sam človek hitrejši lepe moke zmelje, kakor malnsk kamen na vodi. Spet drugej bo vidil mašino, ki naglo ko blisk sodarske doge izdeluje in jih na veliki kup meče; tukaj žago, ktera vsako minuto 2 lepi veliki dilji izreže, in o 24 urah 250 tolarjev gospodarju zasluži; ondi mašino, ktera o 1 minuti 4 dilje gladko oskobli (pooblja) in na krajih podéla; tukaj drugo mašino, ktera za mizarje majhne remeljne tako naglo reže, da se komaj vidi; 2 ročna fantiča ji dokladata les. Ako pride tujic v Ameriki v kakošno gvozdjarnico, papirnico, suknarnico ali kakošno drugo fabriko, ostermi nad znajdbami človeškiga uma! Kako se mora ptujic čuditi, ako stopi v imenitno gostivnico in vidi pri mizi gospoda sedeti, ki s pomočjo telegrafa s svojim daljnim prijatlam, več sto milj dalječ, damo ali šah igra, — kako se mora radovati, ako vidi po morskih kanalih teške barke, zdaj visoko gori zdaj globoko dolj se peljati, — ali če se na parabrodu (barko, ktero sopúh goni) po morju pelje, o 3 dneh čez 1000 milj pota stori in mu vse to popotovanje s žlahnim živežem vred ni več kot 10 tolarjev stroškov prizadjala! To, dragi prijatelj! je le kratek popis, kako dalječ jo je severna Amerika v kmetijskih in obertnijskih rečeh prinesla, da zamore biti vsim drugim deželam v izgled.“

Poslednjič razodene g. Pirc tudi g. Kuraltu, da njegove obširne pa srečne misionske opravila so ga zaderževale, da za kmetijstvo in sadjorejo dosihmal ni mogel toliko storiti, kolikor je želel. „Sim imel drugih divjakov dovelj cepiti“ pravi g. Pirc. „Vunder sim si vedno prizadeval, kolikor je bilo moč, svoje ljube divjake ne le v veri za dušno izveličanje, temuč tudi v kmetijskih rečeh za telesni blagostan podučiti. Kakor oče med svojimi otroci živim jez tukaj med svojimi Indiani — in oče nebeški je blagoslovil moje dela.“

„Bratovski pozdrav Ti pošljem i. t. d. i. t. d.“

Dopis iz slovenskih krajev.

Iz Celja Xp. Drugi dan t. m. so se pri tukajšni deželni sodii porotne sodbe začele, ki bojo nar manj 3 tedne terpele, ker je že 10 okrivičenih za poroto določenih, in zna biti, da še kakošen pristopi. Sedanjí so: Anton Dobrevc, Anton Hrastnik, Luka Nimišek, Martin Einfalt: vsi štirje požiga obdolženi; perviga zagovornik je g. dr. Forreger, družiga g. avskultant Weinhardt, tretjiga g. avskultant Putschko, četertiga g. adjunkt Ribič; — za temi prideta pred poroto Reza Rotter in Grega Lubej, obdolžena hudodelstva goljufije, da sta krivo pričala; zagovornik Rottarce, je g. asesor Hochberg, Lubeja pa g. dr. Forreger; — za tema bo stal pred sodbo Jožef Weiss zavolj ropa, zagovornik bo g. avskultant Webenau, — potem tudi zavolj ropa Janez Gerbič in njegovi tovarši; zagovornik bo g. adjunkt Ribič; — po tem pride Jožef Herga, obdolžen posiljene nečistosti, zagovornik še ni določen; — in poslednjič Ana Alexander, obdolžena umora; zagovornik bo g. dr. Forreger. Nar važniši obravnava bo gotovo ta z Ano Alexanderjevo, ktera je strašniga hudodelstva — ktero le slišati že človeka gróza obide — obdolžena, da je v Marburgu zaporedama svoje reditelje, ki so jo kot svojiga lastniga otroka k sebi vzeli, zavdala, da bi jih podedovala (poerbala) bila in potem svoji ljubezni zadostila! Strašno hudodelstvo, ako otrok nar svetejši dolžnosti do svojih staršev tako grozno zatají, da kaj taciga storiti zamore — strašnejši pa še, ako vidimo mlado, še le 20 lét staro, zalo deklé prebrisane glave in boljšiga stanu tako zaverženo! Ta sodba ne bo le za Mariborane, med kterimi se je lani to hudodelstvo pripetilo, temuč za celo Štajarsko deželo posebno znameniva, in berž ko ne bo pri ti sodbi, ktera bo gotovo več dni terpela, naša porotnica pretesna. — Neka druga tudi znameniva sodba, zlasti za Ljubljancane, ktere zlo zadeva, pa ne bo prišla pred poroto, ker je nadsodija sklenila, da ni vzroka za daljno sodniško nasledbo, v kteri zadévi je slavnoznani zagovornik g. dr. Forreger zopet svojo bistrumnost in pravoslovsko izverstnost očitno dokazal, — pa je tudi nenavadne nagibe k temu imel. — Porote predsednik je tabart tukajšne deželne sodije predsednik g. Jožef Rak izvoljen, njega namestnik pa sodije svetovavec g. Kopper — oba rojena Slovenca, znata tudi slovenski jezik, — ali bosta pa tudi po lepim izgledu svojiga slavnoznaniga prednika g. viteza Acula pravíce slovenskiga jezika zvesto varovala in mu tisto veljavnost dala, ki mu o javnih sodbah s slovenskim ljudstvom na slovenski zemlji gré, bojo porotne obravnave pokazale, ktere bomo kratko mnogobranim „Novicam“ naznanili *).

Sodba zoper perviga, ki je pred poroto stal, namreč zoper Antona Dobrevca, 41 lét stariga hlapca iz Št. Jurja poleg Celja, obdolženiga, da je neko kajžo, 200 gold. vredno, zažgal, je že sklenjena; pripovedovanje ene priče, ki je požigavca viditi terdil, je bilo res tako negotovo in dvomljivo, in dokazovanje zagovornika g. dr. Forregerja zastran nedolžnosti obdolženiga tako verjetno, da je bil Dobrevc po razsodbi porotnikov z večino glasovi, to je, s 7 glasovi zoper 5, „nekriv“ spoznan in potem berž izpušen, ker po postavi le tisti za „kriviga“ veljá, kteriga 2 tretjini porotnikov kriviga spoznate. Porote vodnik je bil g. predsednik Rak, — postave zastopnik pa naš slavni državni pravdnik g. dr. Mulej, ki je svoje mnenje

*) Prav lepo prosimo za prijazno obljubljeni naznanila, ker porote so nam kaj važna reč. Kratek popis nam je toliko ljubši, ker zavolj prostora v Novicah nam je »kratko pa dobro vselej nar bolj všeč. Vred.